

מיומנו של נחמן בלומנטל על מינוי היודנראט בגטו לובלין

דרכי המינוי של היודנראטים היו מגוונות ונבדלו מאזור אחד למשנהו. במרבית המקרים הצטווה אדם יחיד להקים את היודנראט והוטל עליו לבחור את יתר החברים. לעיתים הסתפקו הנאצים בדרישה להקמת היודנראט ולא התערבו בבחירת העומד בראשו וחבריו, והם נבחרו בידי הקהילות היהודיות עצמן. מניעי היהודים להצטרפות אינם אחידים גם כן. רבים מהמצטרפים ליודנראטים עשו זאת מתוך תודעת שליחות ורצון להשתמש בסמכותם להקלת מצוקות היהודים. היו ראשי יודנראטים שהמינוי נכפה עליהם תוך איומים. חלק קטן מראשי היודנראטים קיבל את התפקיד משיקולים אישיים ואינטרסנטיים.

בסתיו 1939, כמה שבועות אחרי הכיבוש, כשהשלטון הגרמני כבר הכביד את עולו על היהודים, נפגשנו אני והגברת דובז'ינסקה (עסקנית ציבורית לובלינית פעילה), עם ד"ר אלטן, עורך-דין ידוע וחבר הנשיאות של מועצת הקהילה בלובלין מטעם הציונים הכללים. בין היתר סיפר לנו שהשלטונות פנו למועצת הקהילה בלובלין בדרישה שזו תיהפך ליודנראט... לא כל אנשי המועצה היו תמימי-דעים בעניין זה. מהם אשר יראו לקחת על עצמם את האחריות הכבדה שבקיום מגע עם השלטון הנאצי העוין – אף שמזימותיו טרם היו ידועות אז... היו גם כאלה אשר טענו שבעת הרת-אסונות כזו אסור להפקיר את היהודים שנתנו בהם אמון לפני המלחמה. אם אנחנו נסרב, הוסיפו, מי יודע את מי יעמידו הנאצים בראש היהודים ומה תהיינה התוצאות. לבסוף הכריעה דעתם של אלה שלא רצו להסיר מעל עצמם את האחריות ואת הנשיאה בעול הקשה, והיודנראט שבו היו מיוצגים כל הזרמים והמפלגות של יהדות לובלין, התארגן והחל בפעולה.

מקור: בלומנטל נחמן, תעודות מגטו לובלין, יודנראט ללא דרך, יד ושם, ירושלים,

1967, עמ' 40